

Kipindji kya 17 : Matalwa a Kakongye

Bantu boso pabadi mu kakongye abebungu mu mbalo imune pamune. Mu kilombeeno kipya tatusangana pabaleesha kipaso kya kwibaka nshibo ya kakongye ya kwibunga suunga kipaso kya kwikala kwa nshibo. Pa byabya atwele kasele anka penda'shi nshibo ikale ibuwa na kwikala ilumbulwe kalolo saa ya twibungu.

Kwi bingi bintu bya kutaluula na bya kukita saa yatukimbi mbalo ibuwa ya kwibunga :

- Makuta akufutshila nshibo : Angi ma mbalo ekwikala na muulo wibukopo pe angi.
- Kipaso kya kwibunga saa yoso kalolo : angi ma mbalo ta ebuwa pa mwanda wa bukamoni bwa Fumu.
- Mbalo ikale ipepi na bantu boso bena kakongye.

Kutula kwa kakongye ke pa bwaako : Anka bena kukumiina be pepi na be mbalo imune nyi bena matalwa a ku kumiina boso pamune mbalo ya kwibungila, suunga'shi, baaba bawukibwe bu bakunkushi na bu basha matalwa suunga bakunkushi bwa kukimba mbalo ; bantu booso balume suunga bakashi ba mukakongye bena matalwa namu akukimba mbalo. Ano matalwa tatwibya kwi atuula anka kwi bangi nya, nga bantu booso.

« *Su Ayikalayika tayibaka nshibo baaba abayibaka abafubu bisumanga* » Loono 127:1 suunga'shi Kakongye kakumiina kusangula mbalo suunga shibo ilombane. Abitungu kulonda ano matabula (suunga kuno kwilondena kwa myanda) :

1. Nteko kwi Fumu ngikile buwa, bwa kupeta bukunkushi bwaye mu matabula oso, bwa binangu byoso byakutumikisha mufubo oso, bena kukumiina boso bekale anka abakulupila kwi Fumu kupela'shi tala mifubo yabo yakutwa kwenda kumpala.
2. Saa yakumpala atusangana'shi, makuta aende mu kufutshila shibo bwa mafuku apela, kumpala akupeta mbalo yakwibungila mu Kakongye. Kakongye ke bantu be bungi akeele binangu pa mwanda wa kupeta mbalo ibuwa na ilombane, kupatuula nkwamba'shi kuula suunga kwibaka shibo ya kwibungila.
3. Makuta a kuula suunga kwibaka kalolo abitungu kwela binangu na kutala makuta eku maasa. Tabikumbane penda kutusha lubilo lubilo bungi bwa bintu suunga makuta aatungu nya. Fumu alesha bu kilesheso mu mukanda wa Luuka 14 kepatshilo ka kwela makumi a makuta akutusha bwa kuwula bintu kumpala a mudimo oso bilombeene atwe kulonda : « *Mwanda nani a munkatshi mwenu, su akyebe kwibaka musungu, na*

su tamushaale kumpala na su tamwele makumi bwa bioso abitungu kuwula (bya kumona) su ena bipwandjikiile kwiwupudisha ? na kupela'shi, paa'ye kupwa kutuula kibangilo na su tamwiwupwe, booso abamumono babanga kumusenga na kwamba'shi : uno muntu bangile kwibaka na ta mupwe » Luuka 14:28-30. Mbikile buwa shi kupwandjikisha kwa makuta kwikale kulombane na kupwidikye. Ta bibuwa kwela meeshi'shi atukapete bukwashi bwa kutenteka abukafiki nya.

4. Makuta akutumikisha mufubo abitungu kwi apeta kumpala akubanga midimo. kupela'shi baaba abafubisha bakapetekyelwa mu myanda « *bu yawa abasengye suunga kusepa* » mu kishingatshilo kikunundu.
5. Kakongye akakata mpwandjikisho y'ashi muntu oso atuse bwaye bukwashi, pangi bukwashi abutushiibwa kumune suunga'shi kwibutshibuula ku myeshi (mafuku), suunga mu kwipaana kwa muntu nabeene ku mufubo wa kwibaka. Bibuwa bukile na bi makasa kwi bena kakongye kukwasha ku mufubo wa lwibako, mwanda kwipaana ku lwibako nkubofule, na dingi buwumune mu Kakongye abukankamika bangi : Mufubo awukitshika muyile bukwashi bwa Fumu.
6. Kakongye kanabeene akata bushito bukata bwi bungi bwa makuta a lwibako kupela'shi kwakamweneka mwanda ukata wa kukutwa kwa makuta na lwibako lwa kutwa kupwa.
7. Su abimweneka'shi makuta ngapela na lukalo lwikwanka bwa mufubo na bu kamoni bwa Fumu mu kuwula suunga kwibaka shibo, Kipindji akilondo akileshe bwa kuteka namu bukwashi kwi tungi tukongye. Uno mwanda wi muloo na kulesha bu wumune bwetu na bangi bakwetu ba mu tungi tukongye ku mbidi imune mu kutusha na kutuula bu kamoni kwi Fumu. Bu wumune bwa mwilo wa Fumu abukankamika. Bukwashi bulombeene kufika, tanka penda kwi tukongye twipeepi nya, na tungi tukongye twikwi bula na twi mu angi mawumbo tulombeene kutuma bwabo bukwashi. Kina mwanda anka'shi baaba babawuku mwanda wa lwibako bashinkamishe bu kamoni bwabo. Su lukalo lutulwe kwi mwilo w'Efile-Mukulu suunga bana b'Efile-Mukulu, abitungu kulekyela Fumu nabeene bukunkushi na kulekyela byabya abitungu kukitshika. Kwi kilesheho kibuwa mu mukanda wa Esela (Esdras) na wa Nehemiya. Ino mikanda ibidi ina bukwashi bukata. Bwa'twe atutala penda mukanda wa Esela, pabaadi nshibo y'Efile-Mukulu ibaadi ayibakuulwa : « *Pabakafikile ku Nshibo ya mwanana i mu*

Yelusaleme, ingi mitwe ya mashibo, ibatuushiishe bukwashi bwa ky'Eshimba byabadja kwi bakuula yaya nshibo y'Efile-Mukulu papa pa ibaadi Abatushiishe bukwashi bwa kufubisha n'abo uno mufubo muyile kamweno kaabo bwabwa bukwashi bwaabo bubaadi biloo 500 bya oolo na biloo 2800 bya adishaa mpaa na mitwelo ila 100 ya butshite mwakwidi » Esela 2:68-69. « Mu mweshi wa kabidi wa kipwa kya kabidi n'abo kufika mu Yelusalema, mu kibalo mubaadi Nshibo y'Efile-Mukulu misungi yoso ibaalukiile, ibabangile wawa mufubo. Mu nkatshi mwabo mubadi Solobabele mwana a shalatshyele, na Yeshwa mwana a Yosandoka, na bangi bakwabo batshite mwakwidi, mpa na bena Lefi, bena Lefi boso ba bipwa makumi abidi na kukila papa abapelwe bushito bwa kukita wawa mufubo wa kwibakuula nshibo ya Mwanana » Esela 3:8 kunyima kuba kafikile mwanda wibukopo, mu kipindji kya 6, mufubo ubabangile : « na bakulu ba bena yunda babaayibakile na babaadi abende kumpala mu myanda yoso... na yaya nshibo ibapwile » Esela 6:14-15. Mu bino bishingatshilo atumono bangi « babaadi abatusha mu kukumiina kwabo » muyile byabya byababaadi nabyo, atumono dingi bangi namu babaadi bepaane ku mufubo na bukome bwabo boso ku lwibako : « Na yaya nshibo ibapwile ». baba balombeshe kwi bikita abo banabeene : Tambibofule nya, anka abikyebe kuwuka bipaso kya kwibikita na bya kubanga kushi kwilwakana kutamisha na ku kankamika Kakongye bwa kutungunuka na mufubo wa kwibaka nshibo ya kwibungila.

Kulumbuula kwa nshibo ya Kakongye. Kakongye kena bushito bwa kulumbuula nshibo ya Kipwilo mwamwa mwa bebungilaa, su kwi ma mbalo aadidi kulumbuula, kakongye kena bwabwa bushito bwa kwikasha nshibo bibuwa na kulesha bu kamoni kwi Fumu. Bukamoni bwibubi su Kakongye akalekye nshibo yakwibungila ishii ilumbuule suunga'shi ayende na kulwila. Bushito bwa kulumbuula na makuta akulumbulusha byoso bii kubushito bwa kakongye ka nabeene. Byabya, su takwi mushindo wakatula pamune makuta alombeene kufubisha ino mufubo, mbikile buwa kuteka bukwashi kwi tungi tokongye, pangi mu kyakya kipaso twibakumbeene kupeta bukwashi mu kukiila kwi bangi bakwetu be mu angi ma mbalo elekeene.

Bushito bwa kakongye kwi bangi - bakashi ba bafwe. Mwanda wa bakashi ba bafwe ngwa kulwe bikumbane mu kipindji 15. Suunga mbyabya Kakongye kena bushito bwa kutala na kulama baaba bekale bu « *Bakashi babafwe* » bwa'shi bekale abapete bukwashi. Mu Kipindji 14, twi bapwe kumona'shi bangi bantu tabeatshila abo banabeene bushito nya. Mu angi

mawumbo mbilekeene, kwi bangi eyendo bashi na bukome bwa kwi atshila bushito, mu kisaka kya baaba be byabya. Bifundwe abipatuula kalolo muntu akwatshibwa bu mukashi a mufwe. Bushito bwa bakashi ba bafwe bwi kumpala kwi bakwabo be pepi mu kifuko, su bantu be peepi mu kifuko kyaye tabe kwanka, byabya bushito bwabo abufiki ku Kakongye.

« *Su mwina kukumiina mulume suunga mukashi ena bakashi ba bafue kwaye, ebakwashe bwa'shi kakongye takekalanga na bushito, bwa'shi kaate bushito bwa baaba bakashi ba bafwe eyendo* » 1 Timote 5:16. Baaba bekale « *Eyondo bakashi ba bafwe* », mbakumbeene kwikala na bipwa su bipeela 60 (Talaayi kishingatshilo 9). Ingi mweneno itupebwe dingi pa mwanda wa kukunkusha kakongye mu kwela kwa binangu ku uno mwanda.

Bushito bwa kakongye kwi bangi - bafudile. Kumpala kwa'shi Mpolo, ende mulwendo lwaye lwa kasatu, baadi ende ku Yelushaleme kubaadi eyendo lukalo lukata munkatshi a bena kukumiina. Mutumibwe baadi na lukalo lwa kwibatwadila bukwashi abufiki kwi bangi ba mu angi mawumbo, lwalwa lukalo lubafikile kwi tungi tukongye. Mpolo afundjila bena Kolente pa uno mwanda : « *Kutala pa bitale mwanda wa lupungo (alukitshika) bwa bena Selele bu byandji mukamikye be ku tukongye twa ku Ngalateya, byabya kitaayi n'anwe namu. Kwifuku dyoso dya kwibedi dya lubingo muntu oso a munkatshi mwenu atuulu ku lupese, kwaye atuule muyile byadi mupete bu makasa, kukyeba'shi pankekala mufikye, takukutshikanga lupungo* ». 1 Bena Kolente 16:1-2. Bi batunganga'shi kakongye kakite lupungo kumpala kwa'shi Mpolo afikye, mwanda baadi akyebe'shi makuta akumbane amupebwe bwa kupudisha yaya myanda, tampa mwanda waye, anka pa mwanda wa Fumu. Tukongye tubaadi mu Ngalateya tatubaadi tudimuswe pa uno mwanda. Kakongye ka Bena Kolente kabaadi na kyakulesha ku mikanda yabo ibaadi ayende ku Yelushaleme bwa kwibapa bukwashi bwabo. Mutumibwe baadi ende nabo su mbikumbane (Bena Kolente 16:3-4).

Byoso bibaadi abikitshika, mutumibwe tabaadipanka nya ; na babaadi abatusha bukwashi, bu bebutushanga anka bwa baaba abaadi mu lukalo ku Yelushalema. Mutumibwe atentekeyesha bena kakongye ka ku Kolente « *Mwanda anuwuku buntu bwa Fumwetu Yesu Kilisto, bibaadi mpeta bayikeele mu bulanda pa mwanda weetu, bya'shi ku bulanda bwaye nwikale bampeta* » 2 Bena Kolente 8:9. Atungunuka na kukankamika bena Kolente bwa'shi batungunukye na buntu bwabo bwa kupaana : « *Na mu byabya nenupa kinangu mwanda bii makasa kwanudi, kwanudi'nwe bapwe kubanga byanka kipwa kikile. Kushii penda kukita*

anka namu na kukumiina byabya binobino, lombashaayi namu kukita bwa'shi bu bibanudi bakidi mu kukumiina, byabya namu (nwikale bukidi) mu kulombasha na kwata pa kyakya kyanudi nakyoy » 2 Bena Kolente 8:10-11.

Bushito bwa kakongye kwi bangi - bafubi. Atwinutentekyesha dingi ku mukanda wa bena Fidipi. Kakongye kabaadi na muulo ukata mwishimba dya mutumibwe Mpolo. Babaadi baleshe kifulo kyabo kwadi paabo kumutumina bukwashi. Mutumibwe tabaadi mwibatekye bukwashi nya. Mu byoso, tabaadi akumiina bukwashi abufiki ku tukongye twabaadi atembela. Kakongye ka bena Fidipi kabamwene'shi mufubi mwitanyinwe kwi Fumu nabeene ku mufubo wa Fumu. Mu kifulo kyabo kwi mutumibwe, babaadi abakitshi lupungo na babamutuminanga bukwashi, ku'shi penda mususa umune suunga ibidi, anka bibaadi misusa ibungi. Mutumibwe baadi na muloo na kukankamana na kwibalesha'shi bukwashi bwabo bwina makasa kwadi na bikudi byabo bina mwabi na makasa a looso. Mpolo baadi alusha myabi kumifubo ya bena Fidipi. *« Byabya anwe namu bena Fidipi, anuwuku'shi kumbangilo a mukandu wi buwa panankatukile ku Masedwane, kakongye suunga nkamune takabangukishe mwanda nya ; pabitale kupa na kutambula, anka penda anwe bupenka, mwanda, suunga ku Tesalonika, mususa wakumpala na mususa wa kabidi, bantumine bukwashi, pa mwanda wa nkalo yande, Tankwamba'shi nakimbi kupeebwa nya, anka nankimbi kikuba kilombeene kufiima mwanda wa makasa enu. Kutala nena bintu byoso na nena bibungi, nemukumbane pa kutambula kwi Epafolodile pakutambula kyakya (kibanuntumine)... malaashi a mapeembwe ebuwa, mulambu ukuminibwe, ulumbulukye kwi Efile-Mukulu, anka Efile-Mukulu ande akenutentekyele ku nkalo yeenu muyile mapeta mu ntumbo kwi Kilisto Yesu ».* Bena Fidipi 4:15-19.

Mpolo baadi ebakanya bikata, bukwashi bwabo bubaadi bu mulambu, wi buwa kwi Efile-Mukulu. Binka byabya ku bintu byoso byatutusha na abikitshika pa mwanda wa Fumu Yesu Kilisto. Anka tabakashimisha nya !

« Efile-Mukulu akenutentekyesha ku nkalo yeenu muyile mapeta mu ntumbo » mapeta na ntumbo bikwanka bwetu.

Bushito bwa kakongye kwi bangi – Beni (Kutambula beni)

Twibaleshe uno mwanda, patwikalanga bakule mwanda wa bakulu na bafubi byabya kino kipindji akitala bantu boso mu kakongye, bena mushindo wa kutambula beni. Kishima akipatuula'shi kutambula na kutusha bya kudya suunga mbalo ya kulala kwi beni, suunga

bantu bayitanyinwe kukisangilo. Bakwetu abende mu nyendo bena lukalo lwakwikala batambulwe kwi bakwabo. Kukukila kwa beni takwikalanga penda bwa kisaka kikampanda mu kakongye nya ! Mpyele afundu bino'shi : « *Ekukisheneeyi ku mashibo enu kushii myununo* » 1 Mpyele 4:9. Kukukiila beni nkukankamika kukata kwi yawa atambula beni na kwi wini abakukiila (atambulwa).

Mukandu wi buwa. Bukamoni kumpala kwa Fumwetu Yesu Kilisto abutungunuka na lelo. Kilombeeno kipya akyakula kapeela pa mwanda wa kulambukisha kwa mukandu wibuwa, anka aao namu awulambukishibwa. Mukumiine oso ena mukamiko mu bipaso byoso kya kulesha bukamoni ka lukumino lwaye mwi mupashi etu na bulungantu booso. Mufubi mukakongye, suunga ekala na ungi mufubo ena kyakya kitungo kya kulambukisha mukandu wi buwa kushii bu muntu abakitshisha. Byabya byatukitshi mu Fumu atwibikitshi mu lutumbu mu byadi mwitukitshine. Byabya abikafika'shi buno bukamoni bwafwisha mu kutusha kwa makuta suunga'shi awutungu makuta, na pangi'shi kakongye akadidi kafube pamune mukutusha makuta pa mwanda wa mukandu wibuwa. Kipaso kya kulesha buwumune. Kwakwa kufuba pamune bwa kukwasha mufubi ku mudimo wa mukandu wibuwa, mufubi tamulombeene kuteka nya, anka bi muloo ukata patukwasha ku mufubo wa Fumu.

Atwikalanga batompe kulesha matalwa a Kakongye muyile kufubisha kwa makuta. Abimweneka kalolo'shi Fumu atengyela bwashi atwe boso twikale bakulupile mwadi, kunyima muntu oso akwatudi akite mupunda bukome bwa kukwasha bu kamoni mu kakongye kaadi. Lukalo lwa'shi Fumu akankamikye muntu oso mu kukita mu byadi mumone bu bi baadi bena kukumiina ba mu Kilombeeno Kipya.

Kino kipindji kya kano kakanda : 16. Kyaluulwe mu Kisongye mu Kabinda, mweshi 12 mu kipwa kya 2025 kwi

bakwetu bano : Arthur NYINDU ASSANI, na Esther KIMANKINDA YANGONGO.

©C.E.R.S

B.P.1673 Kananga

République Démocratique Du Congo

Email : 33eme.cers.lit@gmail.com

<http://www.33eme-cers.org>